

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

Центрально-
український
національний
технічний
університет

Економічний
факультет

КА

Кафедра
аудиту, обліку та
оподаткування

ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-науковою програмою
«Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза»
всіх форм навчання

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
«ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-науковою програмою
«Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза»
всіх форм навчання

Затверджено
на засіданні кафедри
аудиту, обліку та оподаткування
Протокол №1 від 29.08.2024 р.

Методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Експертиза та експертні дослідження» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньо-науковою програмою «Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза» всіх форм навчання / Укл.: О.Б. Пугаченко. – Кропивницький: ЦНТУ, 2024. – 52 с.

Методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Експертиза та експертні дослідження» призначено для закріплення здобувачами теоретичних питань курсу під час виконання практичних завдань, розв'язання практичних ситуацій (кейсів) та при проведенні поточних і підсумкових контролів для здобувачів денної і заочної форми навчання.

Укладач:

Пугаченко О.Б. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Рецензент:

Шалімова Н.С. – д.е.н., професор, декан економічного факультету

Відповідальний за випуск:

Пугаченко О.Б. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»...	7
СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ».....	13
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ.....	14
ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ.....	16
ПРАКТИЧНІ І СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ (КЕЙСИ).....	22
ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ.....	36
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	39

ВСТУП

Дисципліна ОКС 5 «Експертиза та експертні дослідження» викладається відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньо-науковою програмою «Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза», як обов'язкова компонента та складається зі 120 годин, у т.ч. 72 години на самостійну роботу здобувачів і 4 кредитів.

Дані методичні рекомендації складено відповідно до освітньо-наукових програм вищої освіти та визначають зміст і послідовність вивчення теоретичних засад організації і методики призначення і проведення експертиз та експертних досліджень та застосування їх у практичній діяльності експертів з економічних питань із врахуванням особливостей обраного Україною курсу на євроінтеграцію.

Експертиза як один із доказових аргументів використовувалась ще з часів Аристотеля, Демосфена, Ксенофонта. Судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду. В умовах ринкової економіки, коли економічні відносини вирішуються на підставі законів і нормативно-правових актів, значення експертизи та експертних досліджень зростає, отже важливо навчити здобувачів застосовувати набуті знання правових й економічних дисциплін у їх подальшій професійній діяльності. Для якісного засвоєння матеріалу курсу «Експертиза та експертні дослідження» та враховуючи послідовність накопичення знань й інформації, дана дисципліна на цій ОНП вивчається паралельно з викладанням дисциплін: Глобальна економіка, інновації та цілі сталого розвитку, Організація і методика наукових досліджень та педагогічної діяльності, Стратегії розвитку та їх аналітичне забезпечення, Організація бухгалтерського обліку, Облік та внутрішній аудит в управлінні, паралельно з викладанням наступних обов'язкових компонент: Організація надання та методика виконання аудиторських послуг, Державний фінансовий аудит, моніторинг та інспектування.

У процесі вивчення використовуються такі види навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальне науково-дослідне завдання, поточні контролі знань, підсумкові модульні контролі, складання екзамену. Виконання усіх видів робіт якісно і своєчасно дозволить здобувачам краще засвоїти теоретичні питання пов'язані з призначенням, організацією та проведенням експертиз й експертних досліджень, здобути практичний досвід формування інформації суб'єктами експертної діяльності, посилити інтерес до науково-дослідної роботи та допоможе у підготовці до поточних і підсумкового контролів.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	 <p>Пугаченко Ольга Борисівна кандидат економічних наук (спеціальність 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»), доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування</p>
Профілі в науково-метричних базах даних	Google Scholar, Web of Science, ORCID, RessearcherID, Publons
Профілі в соціальних мережах	Facebook, Instagram
Контактний телефон	(+38) 0505729740
Електронна адреса	pugachenkoolga@gmail.com
Дистанційні заняття у синхронному режимі – за розкладом занять	<p>Постійна адреса Zoom-конференції https://us04web.zoom.us/j/6946370364?pwd=ZnRROXYrWHIxVWNNUk9ZYTJ5dFhqUT09</p> <p>Ідентифікатор конференції: 694 637 0364 Код доступу: NUwbaq</p>
Дистанційні консультації у синхронному режимі – за розкладом консультацій	Viber, WhatsApp, Telegram – (+38) 0505729740 – Пугаченко Ольга

ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Мета викладання навчальної дисципліни «Експертиза та експертні дослідження» полягає у формуванні системи теоретичних знань з порядку призначення та проведення експертиз й експертних досліджень документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності, фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, фінансово-кредитних операцій, набутті практичних навичок та дослідницьких компетентностей із розробки рекомендацій щодо вдосконалення експертної діяльності.

Завданнями дисципліни «Експертиза та експертні дослідження» є:

- формування компетентностей, важливих при визначенні концептуальних засад провадження експертної діяльності на теоретичному, науковому та практичному рівнях з урахуванням цілей сталого розвитку, глобалізації, євроінтеграції та впливу цифровізації;
- практична підготовка з питань організації і методики експертиз та експертних досліджень для попередження правопорушень у сфері економічних відносин, а також формування навичок зі складання відповідних висновків для досудових і судових органів під час цивільних, господарських, адміністративних і кримінальних проваджень у справах, що стосуються порушення законодавства з економічних питань;
- формування компетентностей, необхідних для виховання у здобувачів правової свідомості та юридичної відповідальності за порушення порядку ведення економічної діяльності підприємств й організацій, фінансово-кредитних операцій, бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності, а також навичків для розробки пропозицій з удосконалення організації і методики експертизи й експертних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності

- ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з

експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність планувати і проводити наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

СК11. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, спрямовані на пізнання економічних явищ і процесів.

СК12. Здатність застосовувати отримані нові знання та інновації для розв'язання комплексних проблем у сфері обліку, аудиту та оподаткування, а також адаптувати їх до умов змінного середовища та вимог сталого розвитку.

СК13. Здатність застосовувати сучасні організаційно-методичні прийоми та технології аудиту (незалежного, внутрішнього, державного), інспектування, перевірок та моніторингу закупівель, експертизи під час провадження професійної діяльності та наукових досліджень з урахуванням вимог міжнародних стандартів, професійної етики.

СК14. Здатність до виявлення проблем та наукових фактів у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, державного фінансового контролю та експертизи, визначення, обґрунтування та впровадження заходів, спрямованих їх вдосконалення.

Програмні результати навчання

- ПР01. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.
- ПР02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.
- ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.
- ПР11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.
- ПР12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.
- ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.
- ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.
- ПР16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.
- ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- ПР18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.
- ПР19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.
- ПР21. Вміти генерувати нові ідеї в сфері обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.
- ПР22. Аналізувати і оцінювати закономірності і тенденції розвитку обліку, аналізу та аудиту, оподаткування.
- ПР23. Модельовати застосування методів наукових досліджень для аналізу

закономірностей і тенденцій розвитку основних напрямів розвитку обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПР24. Володіти сучасними організаційно-методичними прийомами та технологіями виконання завдань з аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, завдань в сфері внутрішнього аудиту, державного фінансового аудиту, інспектування, перевірки та моніторингу закупівель, експертизи під час провадження професійної діяльності та наукових досліджень з урахуванням вимог міжнародних стандартів, професійної етики.

ПР25. Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, державного фінансового контролю та експертизи, робити науково-обґрунтовані висновки, розробляти пропозиції щодо їх вирішення та впроваджувати заходи, спрямовані на вдосконалення систем аудиту, державного фінансового контролю та експертизи.

Засвоєння програмних результатів навчання дозволить здобувачам набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію;
- ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- працювати в команді та виділяти авторський внесок;
- небайдуже ставитись до участі у суспільних заходах, спрямованих на підтримку економічної культури;
- розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері організації бухгалтерського обліку для цілей аудиту, державного фінансового контролю й експертизи та формування обліково-аналітичної інформації високої якості в умовах глобалізації та євроінтеграції.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року:

Зміст навчальної дисципліни «Експертиза та експертні дослідження» інтегрує такі Цілі сталого розвитку та сприяє отриманню компетентностей та результатів навчання, які дозволять магістру в майбутньому ефективно працювати в напрямку розв'язання таких глобальних та національних завдань:

Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства (глобальне визначення); Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства (національне визначення) – завдання 2.4. До 2030 року забезпечити

створення стійких систем виробництва продуктів харчування й упровадити методи ведення сільського господарства, які дозволяють підвищити життєстійкість і продуктивність та збільшити обсяги виробництва, сприяють збереженню екосистем, зміцнюють здатність адаптуватися до зміни клімату, екстремальних погодних явищ, засух, повеней та інших лих і поступово покращують якість земель та ґрунтів.

Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх (глобальне визначення); Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх (національне визначення) – завдання: 8.4. Упродовж усього терміну до кінця 2030 року поступово підвищувати глобальну ефективність використання ресурсів у системах споживання і виробництва та прагнути, щоб економічне зростання не супроводжувалося погіршенням стану навколишнього середовища, як це передбачається Десятирічною стратегією дій з переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва, причому першими цим повинні зайнятися розвинені країни; 8.10. Зміцнювати спроможність національних фінансових установ заохочувати і розширювати доступ до банківських, страхових і фінансових послуг для всіх.

Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям (глобальне визначення); Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям (національне визначення) – завдання: 9.4. До 2030 року модернізувати інфраструктуру і переобладнати промислові підприємства, зробивши їх стійкими за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів, ширшого застосування чистих та екологічно безпечних технологій і промислових процесів за участю всіх країн відповідно до їх індивідуальних можливостей.

Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва (глобальне визначення); Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва (національне визначення) – завдання: 12.2. До 2030 року домогтися раціонального освоєння й ефективного використання природних ресурсів; 12.5. До 2030 року суттєво зменшити обсяг відходів шляхом вживання заходів щодо запобігання їх утворенню, їх скорочення, переробки та повторного використання; 12.6. Рекомендувати компаніям, особливо великим і транснаціональним, застосовувати стійкі методи виробництва та відображати інформацію про раціональне використання ресурсів у своїх звітах; 12.7. Сприяти забезпеченню сталої практики державних закупівель відповідно до національних стратегій і пріоритетів

Ціль 16. Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях (глобальне визначення); Ціль 16. Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях (національне визначення) – завдання: 16.3. Сприяти верховенству

права на національному та міжнародному рівнях і забезпечити всім рівний доступ до правосуддя; 16.4. До 2030 року значно зменшити незаконні фінансові потоки та потоки зброї, активізувати діяльність з виявлення й повернення викрадених активів і вести боротьбу з усіма формами організованої злочинності; 16.6. Створити ефективні, підзвітні та прозорі установи на всіх рівнях; 16.7. Забезпечити відповідальне прийняття рішень репрезентативними органами на всіх рівнях за участю всіх верств суспільства; 16.10. Забезпечити доступ громадськості до інформації і захистити основні свободи відповідно до національного законодавства і міжнародних угод

Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку (глобальне визначення); Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку (національне визначення) – завдання: 17.1. Посилити мобілізацію ресурсів із внутрішніх джерел, у т.ч. завдяки міжнародній підтримці країн, що розвиваються, для підвищення національної спроможності щодо збирання податків та інших доходів; 17.17. Стимулювати й заохочувати ефективне партнерство між державними організаціями, між державним і приватним секторами та між організаціями громадянського суспільства, спираючись на досвід і стратегії використання ресурсів партнерів; 17.19. До 2030 року, спираючись на нинішні ініціативи, розробити на додаток до показника валового внутрішнього продукту також інші показники вимірювання прогресу щодо сталого розвитку та сприяти нарощуванню потенціалу країн у галузі статистики.

**СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКСПЕРТИЗА ТА ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ»**

№	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади провадження експертної діяльності		
1	Тема 1. Експертиза та експертні дослідження: основні дефініції, наукові погляди та концепції розвитку Тема 2. Місце, роль і значення експертиз в умовах цілей сталого розвитку	2
2	Тема 3. Організаційно-методичні засади та законодавче регулювання експертної діяльності Тема 4. Процесуальний характер призначення та проведення експертиз та експертних досліджень	2
3	Тема 5. Інформаційна база для експертних досліджень в умовах інноваційного розвитку	2
4	Тема 6. Судження експертів як інструмент отримання фахових свідчень і доказів	2
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні аспекти проведення судово-економічної експертизи та експертних досліджень		
5	Тема 7. Судова експертиза як пріоритетний вид експертної діяльності: наукові погляди та прикладний аспект	2
6	Тема 8. Проблемні аспекти судово-економічної експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності	2
7	Тема 9. Трансформація підходів до призначення і проведення судової експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій Тема 10. Судова експертиза документів фінансово-кредитних операцій: наукове обґрунтування та практична реалізація	2
8	Тема 11. Оформлення результатів судової експертизи та експертних досліджень з економічних питань Тема 12. Наукові дослідження у сфері експертизи та експертних досліджень	2
	Разом	16

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Положенням про організацію освітнього процесу у ЦНТУ передбачено, що для допуску до семестрового екзамену здобувач має виконати умови допуску. Мінімальна кількість балів при отриманні яких здобувач допускається до складання екзамену – 20 із 60 максимально можливих протягом усього семестру із обов'язковим виконанням мінімум двох видів робіт на його вибір із запропонованих:

- активності на лекційних і виконання завдань на практичних заняттях максимум 30 балів, у т.ч. 14 – змістовний модуль 1; 16 – змістовний модуль 2;
- модульні контролю у формі рубіжних тестувань максимум 10 балів, у т.ч. 5 – змістовний модуль 1; 5 – змістовний модуль 2;
- самостійна робота максимум 10 балів;
- індивідуальне науково-дослідне завдання максимум 10 балів.

Лекційні і практичні заняття та модульні контролю

(максимальна кількість балів – 40,

у т.ч. 10 за поточні (модульні контролю у формі рубіжних тестувань))

На лекційних заняттях здобувач отримує бали лише у разі його активної участі в обговоренні проблем питань, відповіді на питання з попередніх тем тощо. Проте, використовується дуже рідко і максимальна сума балів протягом семестру – по 2 бали за кожен змістовий модуль із можливістю невиконання у межах цих балів якогось іншого виду робіт протягом семестру (на практичних заняттях, у межах самостійної робота, індивідуального науково-дослідного завдання, на рубіжному тестовому контролі).

За виконання завдань на практичних заняттях через розв'язування кейсів, виконання практичних і ситуаційних завдань, аналіз реальних ситуацій (у залежності від складності та необхідного часу на їх виконання) здобувач отримує:

2-1 бал – здобувач правильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, дає вичерпну, змістовну і правильну відповідь на поставлені питання, при цьому вільно володіє економічними категоріями з порядку призначення, організації та проведення експертиз та експертних досліджень, логічно і послідовно розкриває організаційно-методичні аспекти формування інформації суб'єктами експертної діяльності, показав глибокі знання нормативних та законодавчих актів, спеціальної фахової літератури;

1-0,5 бали – здобувач у цілому правильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, в основному дає відповіді на поставлене запитання, але

припустив деякі неточності у визначенні змісту окремих економічних категорій і викладі порядку призначення, організації та проведення експертиз та експертних досліджень, показав неміцні знання літературних джерел і законодавчо-нормативних актів, не досить переконливо аргументував свою відповідь, мають місце недоліки в оформленні практичних завдань та при аналізі реальних ситуацій;

0 балів – здобувач неправильно вирішив практичне завдання та проаналізував реальну ситуацію, не знає або невірно сформулював відповіді на поставлені питання, припустився істотних помилок при викладі порядку призначення, організації та проведення експертиз та експертних досліджень, показав незнання нормативно-законодавчої бази і спеціальної літератури.

За завдання на практичних заняттях бали виставляються в залежності від правильності їх виконання та належності оформлення. Крім того, враховується своєчасність виконання завдань (їх рекомендовано виконувати безпосередньо на практичному занятті за відповідною темою). За кожне належним чином виконане завдання на практичному занятті здобувач може отримати максимально 1-2 бали. Отже, за умови якісного та належного виконання і оформлення всіх завдань на всіх практичних заняттях, здобувач має можливість отримати 30 балів (тобто, у межах змістового модулю 1 «Концептуальні засади провадження експертної діяльності» - 14 балів та змістового модулю 2 «Організаційно-методичні аспекти проведення судово-економічної експертизи та експертних досліджень» - 16 балів).

Максимальна кількість балів за ПЗ 1 (тема 1 і 2) – 2; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 2 (тема 3 і 4) – 6; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 3 (тема 5) – 3; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 4 (тема 6) – 3; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 5 (тема 7) – 3; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 6 (тема 8) – 5; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 7 (тема 9 і 10) – 5; мінімальна – 0

Максимальна кількість балів за ПЗ 8 (тема 11 і 12) – 3; мінімальна – 0

ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
Концептуальні засади провадження експертної діяльності		
1	<p>Тема 1. Експертиза та експертні дослідження: основні дефініції, наукові погляди та концепції розвитку</p> <p>Зміст понять «експертна діяльність», «експертиза», «експертні дослідження» у законодавстві та наукових джерелах. Історія розвитку експертної діяльності в Україні. Економічна експертиза як один із доказових аргументів. Доказове значення експертизи у різні періоди. Місце та роль експертизи в сучасних умовах. Економіко-правовий характер експертизи. Процесуальний порядок одержання і дослідження доказової інформації. Принципи експертної діяльності. Особи, які залучаються до окремого виду провадження. Учасники залежно від виду, категорії та стадії провадження (суддя, свідки, експерти, спеціалісти, розглядаючі справу, позивач, заявник, боржник, заявник, потерпілий, підозрюваний, законні представники, прокурор, адвокати, інші особи тощо). Правові та організаційні засади експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки. Інформаційне, методичне, наукове, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення експертизи та експертних досліджень.</p> <p>Вертикальні та горизонтальні зв'язки в експертній діяльності. Комунікаційні зв'язки експертів із зовнішнім та внутрішнім середовищем. Наукові погляди та концепції розвитку експертної діяльності в Україні</p> <p>Тема 2. Місце, роль і значення експертиз в умовах цілей сталого розвитку</p> <p>Роль експертиз у досягненні цілей сталого розвитку. Види експертиз: криміналістична; інженерно-технічна; економічна; товарознавча; експертиза у сфері інтелектуальної власності; психологічна; мистецтвознавча; екологічна; військова; судово-ветеринарна; гемологічна; історико-археологічна; судово-медична та судово-психіатрична та інші види. Альтернативні види експертиз у законодавчих і наукових джерелах. Ознаки класифікації економічної експертизи (класифікація економічних наук; класифікація галузей економіки; класифікація видів економічної діяльності). Взаємозв'язок окремих видів експертизи і відповідних цілей сталого розвитку. Експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності, про економічну діяльність підприємств й організацій та фінансово-кредитних операцій у правоохоронній діяльності. Первинні, додаткові, повторні, комісійні, комплексні експертизи</p>	2
2	<p>Тема 3. Організаційно-методичні засади та законодавче регулювання експертної діяльності</p> <p>Необхідність регулювання експертної діяльності. Законодавчо-нормативне регулювання експертної діяльності в Україні. Пропозиції з удосконалення законодавства про експертизу в наукових дослідженнях.</p> <p>Мета і функції експертиз та експертних досліджень. Завдання експертизи (пов'язані з ідентифікацією об'єктів; діагностичні завдання; завдання, пов'язані з експертною профілактикою). Принципи експертної діяльності. Суб'єкти експертної діяльності. Предмет судової експертизи. Взаємозв'язок між організацією та методикою експертних досліджень. Етапи експертизи (експертних досліджень) в наукових джерелах. Методичні прийоми, застосовувані при експертному дослідженні</p>	2

№	Назва теми	Кількість годин
	<p>господарських операцій. Загальнонаукові методи дослідження в економічних експертизах. Конкретні методичні прийоми експертизи. Методи експертизи та експертних досліджень у наукових доробках вітчизняних і закордонних дослідників. Підстави проведення судової експертизи (обстеження і дослідження). Процесуальний документ (постанова, ухвала) про призначення експертизи (залучення експерта). Письмова заява (лист) замовника (юридичної або фізичної особи). Оформлення матеріалів для проведення експертиз (досліджень). Документ про призначення експертизи (залучення експерта). Клопотання експерта. Строки проведення експертизи. Складність експертного дослідження. Попереднє вивчення матеріалів наданих на експертизу. Особливості призначення інших видів експертизи окрім первинної. Проведення додаткової або повторної експертизи</p> <p>Тема 4. Процесуальний характер призначення та проведення експертиз та експертних досліджень</p> <p>Процесуальний порядок одержання і дослідження доказової інформації. Надання документам юридичної оцінки. Випадки призначення судових експертиз документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності, про економічну діяльність підприємств й організацій та фінансово-кредитних операцій. Зміст і роль Кримінально-процесуального (КПК), Цивільного процесуального (ЦПК), Господарського процесуального (ГПК) кодексів України та Кодексу Адміністративного судочинства України (КАСУ) у призначенні і проведенні експертиз та експертних досліджень. Побудова причинно-наслідкових логічних взаємозв'язків використання предмета посягань і недостовірності зведень у документах, що припускають юридичну оцінку діянь відповідно до норм матеріального права. Роль бухгалтерського обліку і звітності для реалізації принципу невідворотності покарання за збиток, заподіяний злочинами (правопорушеннями) матеріальним інтересам особистості, суспільства і держави</p>	
3	<p>Тема 5. Інформаційна база для експертних досліджень в умовах інноваційного розвитку</p> <p>Об'єкти економічної експертизи (досліджень) – первинні бухгалтерські документи; реєстри бухгалтерського обліку; документи фінансової звітності; статистична звітність за відповідні періоди; акти ревізій і контрольних перевірок; роздруковані та завірені електронні документи; організаційно-розпорядчі та планово-регулювальні документи, складені на підставі законодавчих та нормативних актів. Систематизація документів для експертного дослідження. Загальні вимоги до методики дослідження предметів і документів. Зіставлення зведень у документах з об'єктивною реальністю. Вимоги при дослідженні об'єктів, які надано для експертизи з економічних питань. Об'єкти, які направляються на експертне дослідження. Дозвіл на пошкодження або знищення об'єкта судової експертизи. Вилучення об'єктів, що підлягають дослідженню, та відібрання зразків. Повернення предметів та документів, що були об'єктами експертного дослідження. Вимоги до документів, які передаються для проведення судової експертизи з економічних питань. Документи бухгалтерського, управлінського, статистичного обліку та фінансова і податкова звітність, які містять відомості, - вихідні дані для вирішення поставлених питань. Якість документів (якісні, недоброякісні) для експертного дослідження з економічних питань. Неофіційні документи. Умови використання експертом неофіційних записів. Кількість об'єктів або складність об'єктів за характером досліджень. Об'єкти, зразки для порівняльного дослідження. Додаткові матеріали, що стосуються предмета експертизи, які були зібрані після надання</p>	2

№	Назва теми	Кількість годин
	первинного висновку. Природа електронних об'єктів судово-економічної експертизи діджиталізованого облікового середовища. Інформаційні портали для отримання даних про суб'єктів підприємництва – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Єдиний державний реєстр судових рішень, Реєстри Державної податкової служби України, YouControl, Опендатабот (opendatabot.ua), Vkursi Pro, Вчасно, EDIN, BPM QUANTUM, DEALS, Document.Online, InstaDoc. Програмні продукти з бухгалтерського обліку (Business Automation Software for Accounting, MASTER: Бухгалтерія, М.Е.ДОР, Єдине вікно подання електронної звітності, Арт-Звіт Pro, Poster, Dilovod, Checkbox, Е-Чек) як об'єкт експертного дослідження	
4	<p>Тема 6. Судження експертів як інструмент отримання фахових свідчень і доказів</p> <p>Професійне судження експерта. Розвиток наукових поглядів на формування професійного судження експерта. Особи, які можуть бути судовими експертами. Особи, які не можуть бути судовими експертами. Гарантії незалежності експерта та правильності його висновку. Професійна підготовка судового експерта. Атестація з метою присвоєння кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю. Об'єктивність і повнота дослідження фактів підприємницької діяльності за період роботи реальних розпорядників коштів. Консультації профільних фахівців. Перевірка доказів при експертному дослідженні з формальної сторони. Перевірка доказів при експертному дослідженні на предмет відображених операцій. Морально-етичні норми поведінки експертів. Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення експертної діяльності. Забезпечення умов праці експерта за місцезнаходженням об'єктів дослідження. Дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова та кримінальна відповідальність експерта. Оплата праці та соціальний захист експертів. Особливості надання щорічних відпусток експертам. Підвищення кваліфікації та самовдосконалення експертів. Взаємодія експертів з іншими учасниками експертної діяльності та замовниками експертних досліджень. Експертне навантаження фахівців. Трансформація наукових підходів до формування вимог до експертів</p>	2
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні аспекти проведення судово-економічної експертизи та експертних досліджень		
5	<p>Тема 7. Судова експертиза як пріоритетний вид експертної діяльності: наукові погляди та прикладний аспект</p> <p>Дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду. Законодавство України про судову експертизу. Суб'єкти судово-експертної діяльності. Судові експерти державних спеціалізованих установ; судові експерти, які не є працівниками зазначених установ; інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань. Державний Реєстр атестованих судових експертів. Судовий експерт, як суб'єкт формування експертної думки. Обов'язки та права судового експерта у профільному та процесуальному законодавстві. Відповідальність судового експерта. Реєстр методик проведення судових експертиз. Фінансування судово-експертної діяльності залежно від виду призначеної експертизи та замовника. Експертно-кваліфікаційні комісії та їх роль в судово-експертній діяльності. Охорона державних спеціалізованих установ, що проводять судові експертизи. Інформаційне забезпечення судової експертизи. Особливості використання речових доказів в експертній і</p>	2

№	Назва теми	Кількість годин
	науковій діяльності. Проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави. Залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз. Міжнародне наукове співробітництво. Проблематика визначення понятійно-категорійного апарату судової експертизи у наукових дослідженнях	
6	<p>Тема 8. Проблемні аспекти судово-економічної експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності</p> <p>Проблематика завдань судової експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності. Визначення: документальної обґрунтованості розміру нестачі або надлишків товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів на підприємствах, в установах, організаціях і їх структурних підрозділах, періоду їх утворення; документальної обґрунтованості оформлення операцій з одержання, зберігання, виготовлення, реалізації товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, основних засобів, надання послуг; документальної обґрунтованості відображення в обліку операцій з основними засобами, товарно-матеріальними цінностями, грошовими коштами, цінними паперами та іншими активами; документальної обґрунтованості відображення в обліку операцій з нарахування та виплати заробітної плати, інших виплат; документальної обґрунтованості, задекларованої платником податку бази оподаткування податком на прибуток підприємств, та суми податку, що підлягає сплаті за певний звітний період, визначеної органом податкового контролю; документальної обґрунтованості формування платником податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ, визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті, та суми ПДВ, заявленої до бюджетного відшкодування; документальної обґрунтованості окремих елементів податків та зборів, визначених платником у відповідних деклараціях (розрахунках, звітах). Орієнтовний перелік вирішуваних питань при проведенні економічної експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності. Розвиток наукових поглядів на судово-економічну експертизу документів бухгалтерського обліку, оподаткування та звітності</p>	2
7	<p>Тема 9. Трансформація підходів до призначення і проведення судової експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій</p> <p>Проблеми постановки і вирішення завдань судової експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій. Проведення аналізу: показників фінансово-економічного стану (платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості тощо) підприємства/організації; структури майна та джерел його придбання. Визначення: документальної обґрунтованості розрахунків з дебіторами і кредиторами; документальної обґрунтованості аналізу складу витрат; документальної обґрунтованості розрахунків плати за оренду майна; документальної обґрунтованості розрахунків частки майна у разі виходу учасника зі складу засновників підприємства; документальної обґрунтованості розрахунків втраченого заробітку (від несвоєчасної виплати компенсації заподіяної шкоди у разі втрати працездатності та в інших випадках); документальної обґрунтованості цільового витрачання бюджетних коштів; документальної обґрунтованості розрахунків втраченої вигоди; документальної обґрунтованості розрахунків економічного показника майнової шкоди (збитки, втрачена вигода), проведених суб'єктами фінансово-господарського контролю, органами досудового розслідування або заявлених у позовних вимогах; документальної обґрунтованості здійснених фінансово-господарських операцій із придбання товарів, робіт, послуг за бюджетні кошти. Орієнтовний перелік вирішуваних</p>	2

№	Назва теми	Кількість годин
	<p>питань при експертизі документів про економічну діяльність підприємств й організацій. Експертиза тендерних закупівель. Підходи до вдосконалення організації судової експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій у наукових джерелах</p> <p>Тема 10. Судова експертиза документів фінансово-кредитних операцій: наукове обґрунтування та практична реалізація</p> <p>Законодавча регламентація завдань судової експертизи документів фінансово-кредитних операцій. Визначення документальної обґрунтованості оформлення банківських операцій з відкриття рахунків, руху грошових коштів на рахунках; документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку операцій з видачі, використання та погашення кредитів; документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку банків їх фінансово-господарської діяльності; відповідності відображення фінансово-господарських операцій банків вимогам нормативних актів з ведення обліку і подання звітності; документальної обґрунтованості відображення фінансово-господарських операцій щодо нарахування та сплати банками податків та їх відповідності даним обліку та звітності, чинному законодавству; документальної обґрунтованості проведення операцій за депозитними вкладками у банківських та інших фінансових установах. Орієнтовний перелік вирішуваних питань у межах експертизи документів фінансово-кредитних операцій. Трансформація завдань судової експертизи документів фінансово-кредитних операцій у наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів</p>	
8	<p>Тема 11. Оформлення результатів судової експертизи та експертних досліджень з економічних питань</p> <p>Висновок експерта: наукові погляди та юридична регламентація. Реквізити висновку експерта. Частина висновку експерта: вступна (Вступ), дослідницька (Дослідження), заключна (Висновки). Основні складові вступної частини висновку експерта. Перелік рекомендованої науково-технічної та довідкової літератури. Реєстр методик проведення судових експертиз. Склад дослідницької частини висновку експерта. Причини, з яких питання не можуть бути вирішені. Узагальнення та оцінка результатів окремих досліджень. Причини розбіжностей з висновками попередніх експертиз, якщо такі розбіжності мали місце. Заключна частина висновку експерта. Відповіді на поставлені питання у послідовності, що визначена у вступній частині. Відповідь по суті. Причини, з яких неможливо вирішити поставлене питання. Особливості документального оформлення окремих видів експертизи. Висновок експертів при проведенні комісійної або комплексної експертизи. Особливість проведення первинної експертизи співробітниками однієї експертної установи. Випадки представлення Висновку експерта у чотирьох примірниках. Висновок експерта при проведенні експертизи під час судового розгляду. Зауваження, які виникли в керівника експертної установи після ознайомлення з висновком експерта. Повідомлення про неможливість надання висновку (вступна, мотивувальна, заключна). Попередження експерта про кримінальну відповідальність (ст. 384, 385 Кримінального кодексу України). Альтернативні погляди науковців на представлення результатів експертиз та експертних досліджень</p> <p>Тема 12. Наукові дослідження у сфері експертизи та експертних досліджень</p> <p>Наукові інтерпретації понять «судова експертиза», «судово-економічна експертиза», «економічна експертиза», «судова експертиза з економічних питань». Наукові школи та погляди на експертизу та експертні дослідження. Науковий доробок М.С. Бокаріуса та його внесок у розвиток</p>	2

№	Назва теми	Кількість годин
	<p>судової експертизи. Внесок українських науковців у розвиток експертної діяльності. Сучасні наукові концепції судово-експертної діяльності. Чинники стратегії розвитку судово-економічної експертизи. Типи гіпотетичних реалій розвитку судової експертизи з економічних питань: бухгалтерські рішення (гіпотеза здатності виявити шахрайство та гіпотеза суттєвості) та небухгалтерські фактори (гіпотеза бонусного контракту, гіпотеза анонімності, гіпотеза збереження стабільності).</p> <p>Мультидисциплінарне підґрунтя принципів судово-економічної експертизи. Дисертаційні дослідження проблематики організації і методики експертизи та експертних досліджень у різні періоди розвитку України. Аналіз тематики дисертаційних досліджень присвячених експертизі та експертним дослідженням за економічним і юридичними напрямками. Проблеми організації експертної діяльності в Україні та світі. Проблемні питання експертиз та експертних досліджень окремих об'єктів. Проблеми, недоліки та напрямки покращення комунікації суб'єктів експертної діяльності. Закордонний досвід провадження експертної діяльності та оцінка можливостей його впровадження в українську практику. Перспективи розвитку експертної діяльності та окремих видів експертиз. Напрямки удосконалення організації експертної діяльності у контексті інноваційного розвитку</p>	
	Разом	16

ПРАКТИЧНІ І СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ (КЕЙСИ)

Практична ситуація (кейс) 1

Опрацювати основні положення профільних законодавчо-нормативних актів, які регламентують порядок призначення і проведення судово-економічних експертиз. Отримані результати необхідно представити у вигляді нижче наведеної таблиці

Основні законодавчо-нормативні акти, які регламентують
порядок призначення і проведення судово-економічних експертиз

Назва	Законодавець, дата і номер прийняття	Структура	Основний зміст
Закон України «Про судову експертизу»			
Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень			
Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень			
Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах			

Практична ситуація (кейс) 2

Опрацювати положення процесуального законодавства у частині змісту присяги судового експерта за різними процесуальними нормами. Отримані результати необхідно представити у вигляді нижче представленої таблиці

Зміст присяги експерта при проведенні експертизи
у процесуальному законодавстві України (приклад)

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (із змінами і доповненнями)	Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV (із змінами і доповненнями)	Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII (із змінами і доповненнями)	Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 року № 2747-IV (із змінами і доповненнями)
«Я, (прізвище, ім'я, по батькові), присягаю сумлінно виконувати обов'язки експерта, використовуючи всі свої професійні можливості»			

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (із змінами і доповненнями)	Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV (із змінами і доповненнями)	Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII (із змінами і доповненнями)	Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 року № 2747-IV (із змінами і доповненнями)
Стаття 356. Допит експерта в суді			

Практична ситуація (кейс) 3

Опрацювати види судових експертиз та дати їх введення у дію. Отримані результати необхідно представити у вигляді нижче наведеної таблиці

Види судової експертизи

Основні види (підвиди) експертизи		Дата введення
Криміналістична		
Інженерно-технічна		
Економічна	Бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності	
	Фінансово-господарської діяльності підприємств й організацій	
	Фінансово-кредитних операцій	
Товарознавча		
Експертиза у сфері інтелектуальної власності		
Психологічна		
Мистецтвознавча		
Екологічна		
Військова		
Судово-ветеринарна		
Гемологічна		
Історико-археологічна		

Практична ситуація (кейс) 4

Охарактеризувати основні види (підвиди) судової експертизи із зазначенням їх сутності, строків на проведення та прикладу призначення. Результати представити у вигляді нижче представленої таблиці.

Види судової експертизи і строки їх проведення

Вид	Сутність	Строки проведення	Приклад призначення
Первинна			
Додаткова			
Повторна			
Комісійна			
Комплексна			

Практична ситуація (кейс) 5

Після розгляду та вивчення висновку експертизи у межах цивільного провадження слідчим встановлено, що експертом досліджено не всі об'єкти, адже частина фактів була виявлено додатково після проведення експертизи, тобто висновок є неповним. Шляхом допиту експерта слідчий не зміг усунути неповноту висновку через відсутність в експерта інформації про додатково з'ясовані факти. Тому він вирішує призначити експертизу.

Необхідно:

1. Визначити, яку експертизу буде призначено слідчим за даних обставин та кому може бути доручено проведення даної експертизи.
2. Скласти процесуальний документ про призначення експертизи за даних обставин. Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?

Практична ситуація (кейс) 6

Під час проведення первинної експертизи встановлено порушення чинних процесуальних норм, що регламентують порядок призначення та проведення експертизи. Крім того, у судді виникли сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з його недостатньою обґрунтованістю, розглядом лише частини наданих матеріалів, наявністю процесуальних помилок та плутаниною у фактах при спілкуванні з експертом. У зв'язку з цим суд призначив проведення експертизи.

Необхідно:

1. Назвати вид експертизи, яку має бути призначено судом та кому може бути доручено проведення цієї експертизи.
2. Скласти процесуальний документ яким оформлюється призначення такої експертизи із зазначенням обов'язкової інформації, що пояснює причини її призначення?

Практична ситуація (кейс) 7

У ході попереднього слідства у кримінальному провадженні була призначена і проведена судово-економічна експертиза. Матеріали кримінального провадження, в тому числі і висновок експерта, після завершення слідства були передані до суду. Після проведення судово-економічної експертизи було виявлено додаткові факти і обставини, які підтверджено документально, проте не представлено у ході попереднього слідства. Вивчивши матеріали кримінального провадження, суддя вирішив призначити експертизу.

Необхідно:

1. Назвати вид експертизи, яку має бути призначено судом та кому може бути

доручено проведення цієї експертизи.

2. Скласти процесуальний документ яким оформлюється призначення такої експертизи із зазначенням обов'язкової інформації, що пояснює причини її призначення?

Практична ситуація (кейс) 8

У судовому засіданні у кримінальному провадженні була розглянута судово-економічна експертиза, проведена в ході попереднього слідства щодо неправомірності видачі кредиту фізичній особі Чумак Ч.Ч. Стосовно даної експертизи у судді виникли питання до експерта, на жодне з яких під час судового засідання він не зміг надати відповідей. Крім того, у судді виникли сумніви у компетентності судового експерта. При підтвердженні компетентності судового експерта було з'ясовано, що його атестовано за напрямком «Економічна експертиза документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності». З означених причин було призначено судово-економічну експертизу.

Необхідно:

1. Назвати вид експертизи, яку має бути призначено судом та кому може бути доручено проведення цієї експертизи.
2. Скласти процесуальний документ яким оформлюється призначення такої експертизи із зазначенням обов'язкової інформації, що пояснює причини її призначення?

Практична ситуація (кейс) 9

Опрацювати положення Закону України «Про судову експертизу», Кримінального процесуального кодексу, Господарського процесуального кодексу і Цивільного процесуального кодексу в частині висновку експерта. Отримані результати необхідно представити у вигляді нижче представленої таблиці

Експертний висновок в межах процесуального законодавства

Законодавчий акт	ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА
Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змінами та доповненнями)	
Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (із змінами і доповненнями)	
Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV (із змінами і доповненнями)	
Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII (із змінами і доповненнями)	
Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 р. № 2747-IV (із змінами і доповненнями)	

Практична ситуація (кейс) 10

До науково-дослідного інституту судових експертиз м. Києва надійшли матеріали кримінальної справи № 7-86 по фірмі «Троянда» при постанові судді Шевченківського району м. Києва Савіна С.С. Згідно з актом перевірки № 77 від 01 січня поточного року, складеним ревізорами ДПІ у Шевченківському районі м. Києва, на підприємстві «Троянда» була проведена інвентаризація та виявлені лишки ТМЦ у розмірі 500000,00 грн. На вирішення судово-бухгалтерської експертизи поставлені таке запитання: «В якому розмірі підтверджується нестача ТМЦ на складі, яка була виявлена інспектором ДПІ Шевченківського району м. Києва Грінцевич Г.Г.» На дослідження надані такі документи: Акти приймання-передачі ТМЦ ТОВ «Троянда» за поточний та попередній роки; Наказ на проведення інвентаризації; Розписка комірника, яка надається перед початком проведення інвентаризації про стан ТМЦ на складі; Картки складського обліку ТМЦ; Звіряльна відомість результатів інвентаризації ТМЦ.

Необхідно:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали.
2. Якщо це необхідно, то вказати, яких документів (матеріалів) для проведення експертизи не вистачає.
3. Указати, в якій частині постанови на проведення експертизи, що надійшла до науково-дослідницького інституту судових експертиз м. Києва, вказуються факти нестачі (лишків) ТМЦ на складі та обставини, у зв'язку з якими виникла необхідність проведення експертизи.

Практична ситуація (кейс) 11

До державної експертної установи для проведення судово-бухгалтерської експертизи надійшли матеріали кримінальної справи № 0008623 при постанові слідчого відділу податкової міліції ДПА в м. Києві Іванова І.І., в якій на вирішення експертизи поставлені такі питання: «Чи є доцільним та економічно обґрунтованим укладення підприємством «Астра» договору № 2 від 07 жовтня поточного року з комерційною фірмою «Ява?»»; «Хто з посадових осіб підприємства «Астра» та в якій мірі є відповідальним за проведення господарських операцій?»»; «Чи підтверджуються документально висновки ревізорів (акт перевірки № 22/2-96 від 28 жовтня поточного року) щодо донарахування підприємству «Астра» податку на прибуток в сумі 600 тис.грн.?»

Необхідно:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити

чому.

2. За питаннями, поставленими у межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Практична ситуація (кейс) 12

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшли матеріали цивільної справи № 89/001 при ухвалі судді господарського суду Миколаївської області Павлової П.П. На вирішення експертизи поставлені такі питання: «Чи підтверджується документально отримання в серпні поточного року корпорацією «Агроком» паливно-мастильних матеріалів, оплачених за рахунок кредитних коштів?» та «Чи мали місце порушення чинного законодавства під час проведення митного оформлення експортного вантажу відповідно до контракту № 2 від 08 березня поточного року, укладеного між підприємством «Агроком» та фірмою «Девід» (Німеччина)?»

Необхідно:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити чому.
2. За питаннями, поставленими в межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Практична ситуація (кейс) 13

До державної експертної установи для проведення судово-бухгалтерської експертизи надійшли матеріали кримінальної справи № 287135 при постанові судді Печерського районного суду м. Києва Петрова П.П. На вирішення експертизи поставлені такі питання: «Чи підтверджуються документально висновки ревізії (акт ДПІ від 15 лютого поточного року) щодо встановлення нестачі грошових коштів у касі підприємства «Полюс» станом на 10 лютого поточного року?» та «Чи використані під час проведення ревізії всі необхідні методи та прийоми дослідження даних бухгалтерського обліку?»

Необхідно:

1. Визначити, які з питань відносяться до компетенції експерта-бухгалтера. Пояснити чому.
2. За питаннями, поставленими в межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити.

Практична ситуація (кейс) 14

На вирішення експерту-бухгалтеру державної установи (ухвала суду Дніпровського району м. Києва Сидорова С.С. по кримінальній справі № 08-327) було поставлено такі питання: «Чи підтверджуються документально висновки ревізії (акт Держаудитслужби від 10 квітня поточного року) щодо встановлення нестачі грошових коштів у касі підприємства «Полюс» станом на 10 березня поточного року?» На дослідження експерту були надані матеріали кримінальної справи в одному томі. Експертом у визначені строки було заявлено клопотання про надання додатково матеріалів: постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України за перший квартал поточного року.

Необхідно:

1. Визначити, чи можливо за наданими документами відповісти на поставлене запитання. Пояснити чому.
2. Чи правильно складено клопотання щодо об'єктів дослідження?

Практична ситуація (кейс) 15

Відповідно до постанови слідчого прокуратури м. Вінниці експерту-бухгалтеру були поставлені такі питання: «Перевірити правильність застосування розцінок під час розрахунку нарядів бригади каменярів»; «Установити, чи обґрунтовано складений кошторис на будівництво школи»; «Визначити компетентність ревізорів, які склали акт ревізії № 382 від 05 травня поточного року про встановлення лишків станом на 01 травня поточного року на підприємстві «Тигрис»».

Необхідно:

1. Визначити, які з питань належать до компетенції експертів інших спеціальностей.
2. Визначити питання, що виходять за межі компетенції експерта-бухгалтера, але можуть бути переформульовані для проведення судової експертизи

Практична ситуація (кейс) 16

Засновники ТОВ «Омега» звернулись до суду з позовом про виплату їм вартості частини майна підприємства станом на 01 січня поточного року. Ухвалою суду була призначена судово-бухгалтерська експертиза, на вирішення якої було поставлене таке запитання: «В якій сумі документально підтверджується заборгованість ТОВ «Омега» перед засновниками?».

На експертизу надійшла лише ухвала суду.

Необхідно:

1. Визначити, які документи необхідні для вирішення поставленого запитання.
2. Оформити процесуальний документ, який складає судовий експерт для надання необхідних йому матеріалів.

Практична ситуація (кейс) 17

До науково-дослідного інституту судових експертиз надійшли матеріали кримінальної справи № 281096 та документи підприємства «Ніна» при постанові слідчого прокуратури м. Вінниця Іванова І.І. про призначення економічної експертизи. На вирішення експертизи поставлено запитання: «У якому розмірі підтверджується нестача грошових коштів у касі підприємства «Ніна» станом на 10 жовтня поточного року, виявлена ревізорами Держаудитслужби м. Вінниця (акт № 3 від 10 жовтня поточного року)?» На дослідження надані такі документи підприємства «Ніна» за поточний та попередній роки: статутно-реєстраційні документи «Ніна»; договори про індивідуальну матеріальну відповідальність касирів; заявка-розрахунок на встановлення ліміту в касі підприємства; прибуткові та видаткові касові ордери; касові книги та накопичувальні відомості до них; банківські документи за розрахунковим рахунком та накопичувальні відомості; авансові звіти та дані за бухгалтерським субрахунком «Розрахунки з підзвітними особами»; відомості з нарахування та виплати заробітної плати; податкова звітність; інші матеріали справи: протоколи допитів, пояснення.

Необхідно:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.
2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Практична ситуація (кейс) 18

До НДІ судових експертиз 17 листопада поточного року надійшли матеріали кримінальної справи № 2-96 при постанові судді Славутського міського суду Київської області Давиденко Д.Д. про призначення судово-бухгалтерської експертизи з питань визначення залишкової балансової вартості автомобіля ВАЗ 21213 «Нива», що був на балансі державної установи станом на 02 лютого поточного року. На експертизу надані такі матеріали: акт приймання-передачі основних засобів; інвентарна картка групового обліку основних засобів автомобілів ВАЗ 21213 «Нива»; бухгалтерські довідки; дані бухгалтерського обліку за рахунками «Основні засоби», «Знос основних засобів»

Необхідно:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.
2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Практична ситуація (кейс) 19

20 травня поточного року з Таращанського райсуду Київської області до експертної установи при ухвалі суду надійшли матеріали кримінальної справи № 28-381 у відношенні посадових осіб ТОВ «Акцепт». На вирішення експертам-бухгалтерам були поставлені такі запитання: «З якої причини відбулося псування товарів у комірника ТОВ «Акцепт»?» та «Чи були створені нормальні умови для зберігання продуктів на складі цього товариства?» На дослідження були надані матеріали кримінальної справи в трьох томах, у яких містились протоколи допитів, акт інвентаризації товарів на складі ТОВ «Акцепт» станом на 01 жовтня поточного року, пояснення матеріально відповідальних осіб складу товариства, бухгалтерські документи, що відображали рух ТМЦ.

Необхідно:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.
2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Практична ситуація (кейс) 20

До суду звернулось підприємство «Астра» з позовом про визнання його прав на частину будинку. Спорудження цього будинку протягом трьох років проводилось підприємством «Будівельник», а інвестування – підприємством «Астра». Після розгляду справи в суді за клопотанням однієї зі сторін суддею була призначена експертиза, на вирішення якої були поставлені такі питання: «Визначити фактичну вартість будинку» та «На підставі наданих документів визначити, чи проводило підприємство «Астра» інвестування даного будинку і в яких розмірах»

Необхідно:

1. Визначити вид призначеної експертизи
2. За допомогою якого процесуального документа призначається експертиза за даних обставин? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?
3. Кому може бути доручено проведення даної експертизи?

Практична ситуація (кейс) 21

Після розгляду та вивчення висновку експертизи слідчим встановлено, що експертом досліджено не всі надані об'єкти, тобто висновок є неповним. Шляхом допиту експерта слідчий не зміг усунути неповноту висновку. Тому він вирішує призначити експертизу.

Необхідно:

1. Визначити, яку експертизу буде призначено слідчим за даних обставин.
2. За допомогою якого процесуального документа призначається експертиза за даних обставин? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?
3. Кому може бути доручено проведення даної експертизи?

Практична ситуація (кейс) 22

Під час проведення первинної експертизи встановлено порушення чинних процесуальних норм, що регламентують порядок призначення та проведення експертизи. Крім того, у судді виникли сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з його недостатньою обґрунтованістю, а також сумніви щодо об'єктивності експерта під час проведення експертизи. У зв'язку з цим суд призначив проведення експертизи.

Необхідно:

1. Назвати, яку експертизу призначено судом.
2. Яким процесуальним документом оформлюється призначення такої експертизи? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?
3. Кому може бути доручено проведення цієї експертизи ?

Практична ситуація (кейс) 23

У ході попереднього слідства по кримінальній справі була призначена і проведена судово-бухгалтерська експертиза щодо незаконного привласнення коштів під час будівництва автошляху на суму 15 млн.грн. Матеріали кримінальної справи, в тому числі і експертиза, після завершення слідства були передані до суду. Вивчивши матеріали кримінальної справи, суддя вирішив призначити судово-бухгалтерську експертизу.

Необхідно:

1. Визначити, яку саме експертизу (первинну, додаткову або повторну) призначить суддя.
2. Який процесуальний документ буде оформлений суддею для призначення експертизи за даних умов?
3. Кому можна доручити виконання цієї експертизи?

Практична ситуація (кейс) 24

У судовому засіданні по кримінальній справі була розглянута судово-бухгалтерська експертиза, проведена в ході попереднього слідства. Стосовно експертизи у судді виникли додаткові запитання до експерта-бухгалтера, які неможливо було вирішити під час судового засідання (він захворів і не прийшов на перше засідання; на другому засіданні запевняв, що через попередню хворобу не пам'ятає багатьох обставин, у т.ч. і щодо цієї експертизи). Для вирішення цих питань призначено судово-бухгалтерську експертизу.

Необхідно:

1. Визначити вид призначеної експертизи.
2. За допомогою якого процесуального документа призначається експертиза за даних обставин? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?
3. Кому може бути доручено проведення даної експертизи?

Практична ситуація (кейс) 25

Під час проведення первинної експертизи встановлено порушення чинних процесуальних норм, що регламентують порядок призначення та проведення судової експертизи з питань оподаткування місцевими податками і зборами. Крім того, у судді виникли сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з його недостатньою обґрунтованістю (судовий експерт не зміг чітко визначити які конкретно податки і збори належать до місцевих). У зв'язку з цим суд призначив проведення експертизи.

Необхідно:

1. Назвати, яку судову експертизу призначено судом.
2. Яким процесуальним документом оформлюється призначення такої судової експертизи? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі?
3. Кому може бути доручено проведення цієї судової експертизи?

Практична ситуація (кейс) 26

У ході попереднього слідства по кримінальній справі була призначена і проведена судова експертиза з питань оподаткування Збором за місця паркування транспортних засобів. Матеріали кримінальної справи, в тому числі і експертиза, після завершення слідства були передані до суду. Вивчивши матеріали кримінальної справи, суддя вирішив призначити судову експертизу.

Необхідно:

1. Визначити, яку саме судову експертизу (первинну, додаткову або повторну)

призначить суддя.

2. Який процесуальний документ буде оформлений суддею для призначення судової експертизи за даних умов?
3. Кому можна доручити виконання цієї судової експертизи?

Практична ситуація (кейс) 27

У судовому засіданні по кримінальній справі була розглянута судова експертиза з питань оподаткування, проведена в ході попереднього слідства. Стосовно експертизи у судді виникли додаткові запитання до експерта з податкових питань, які неможливо було вирішити під час судового засідання. Зокрема, з Висновку судового експерта не є зрозумілим як саме суб'єкт господарювання на якому проводилась експертиза, визначає такі елементи справляння туристичного збору:

- базу оподаткування;
- порядок обчислення;
- механізм сплати;
- строки подання звітності;
- можливість застосування пільг при обчисленні суми туристичного збору.

Для вирішення цих питань призначено судову експертизу.

Необхідно:

4. Визначити вид призначеної судової експертизи.
5. Встановити кому може бути призначено проведення даного виду судової експертизи з питань оподаткування

Практична ситуація (кейс) 28

Укажіть порядок розвитку судово-бухгалтерської експертизи, розставивши пункти «а – е» у правильній послідовності:

- а) в Англії почали затверджувати посади контролерів-аудиторів;
- б) при Московському відділенні Російського технічного товариства створене Бюро бухгалтерської експертизи та консультації;
- в) царські контролери-експерти підтверджували достовірність звіту пожертв, складеного головним жрецем;
- г) книги подвійної бухгалтерії вперше почали використовувати у суді для перевірки достовірності даних бухгалтерського обліку;
- д) в Україні прийнято Закон «Про судову експертизу»;
- е) у Петрограді при Північно-західній торговельній палаті створено відділ

обліково-фінансових експертиз, який потім реорганізовано в інститут професійних бухгалтерів.

Практична ситуація (кейс) 29

- Продовжити фразу: «Економічна експертиза – це...»
- Продовжити фразу: «Судово-експертну діяльність в Україні здійснюють ...»
- Продовжити фразу: «Судово-бухгалтерський експерт – це...»
- Продовжити фразу: «Метою проведення атестації судових експертів є...»
- Продовжити фразу: «Технологія економічного експертного дослідження – це...»
- Продовжити фразу: «Інформаційне забезпечення експертизи являє собою...»
- Продовжити фразу: «Процесуально-правовий зміст експертизи полягає...»
- Продовжити фразу: «У вступній частині постанови про призначення економічної експертизи вказується...»
- Продовжити фразу: «Експертний висновок складається з частин...»
- Продовжити фразу: «Експерт-бухгалтер не має можливості надати висновок у разі...»
- Продовжити фразу: «Комісійна експертиза призначається у випадках, коли...»
- Продовжити фразу: «Комплексна експертиза призначається у випадках, коли...»

Практична ситуація (кейс) 30

Написати по три асоціативні поняття пов'язані із кожним блоком дисципліни «Експертиза та експертні дослідження»:

- Експертиза та експертні дослідження: основні дефініції, наукові погляди та концепції розвитку
- Місце, роль і значення експертиз в умовах цілей сталого розвитку
- Організаційно-методичні засади та законодавче регулювання експертної діяльності
- Процесуальний характер призначення та проведення експертиз та експертних досліджень
- Інформаційна база для експертних досліджень в умовах інноваційного розвитку
- Судження експертів як інструмент отримання фахових свідчень і доказів
- Судова експертиза як пріоритетний вид експертної діяльності: наукові погляди та прикладний аспект
- Проблемні аспекти судово-економічної експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності

- Трансформація підходів до призначення і проведення судової експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій
- Судова експертиза документів фінансово-кредитних операцій: наукове обґрунтування та практична реалізація
- Оформлення результатів судової експертизи та експертних досліджень з економічних питань
- Наукові дослідження у сфері експертизи та експертних досліджень

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Критерії оцінювання на поточних (модульних) контролях

Поточний (модульний) контроль знань здобувачів у вигляді рубіжного оцінювання відбувається два рази на семестр шляхом перевірки знань за допомогою тестів. Розв'язання тестів у вигляді рубіжного оцінювання на модульних контролях дозволить визначити та оцінити рівень набутих знань на лекційних і практичних заняттях та за результатами самостійної роботи здобувачів. За правильну відповідь на кожне з десяти тестових питань студент отримує 0,5 бала. Максимальна кількість отриманих балів на кожному з поточних контролів у вигляді рубіжного оцінювання дорівнює 5, тобто за два – 10 балів.

Критерії оцінювання на підсумковому контролі

Підсумковий контроль знань здобувачів проводиться у вигляді екзамену. Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі екзамену становить сума балів за результатами поточного контролю, рубіжних контролів та балів – максимум 60, у т.ч. за перший рубіжний контроль – 30 балів, за другий рубіжний контроль – 30 балів, а також набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового екзамену – 40 балів.

Екзаменаційний білет поєднує:

- усні відповіді на теоретичні питання, у т.ч. із науковою складовою (максимум 10 балів);
- розв'язування кейсів, виконання практичних і ситуаційних завдань (максимум 20 балів);
- термінологічний диктант і тести (максимум 10 балів)

На екзамені всі теоретичні питання, які пропонуються для відповіді здобувачам, обов'язково мають бути у наведеному переліку із врахуванням обов'язковості опрацювання деяких з них у межах самостійної роботи та індивідуального науково-дослідного завдання. Представлені в екзаменаційному білеті кейсові, практичні і ситуаційні завдання мають бути подібними до тих, що здобувачі виконували на практичних заняттях та в межах самостійної роботи.

Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною п'ятибальною шкалою:

0-60 – «F», «FX» – «незадовільно»

61-74 – «E», «D» – «задовільно»

75-89 – «С», «В» – «добре»

90-100 – «А» – «відмінно».

Зразок екзаменаційного білету

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма «Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза»
Освітній ступінь «магістр»

Навчальна дисципліна: **ОКС 5 Експертиза та експертні дослідження**

Група _____

Рік навчання: _____

Семестр: _____

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Структура екзаменаційного білету:

2 теоретичних запитання (5 балів максимально за кожне запитання)

1 кейсове завдання (10 балів максимально)

1 практичне завдання (10 балів максимально)

2 поняття термінологічного диктанту (по 2 бали за кожне термінологічне поняття)

6 тестових запитань (по 1 балу за кожне тестове питання).

1. Теоретичні питання:

1. Загальнонаукові методи дослідження в економічних експертиза та конкретні методичні прийоми експертизи у наукових доробках вітчизняних і закордонних дослідників
2. Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення експертної діяльності

2. Кейс

До суду звернулось підприємство «Астра» з позовом про визнання його прав на частину будинку. Спорудження цього будинку протягом трьох років проводилось підприємством «Будівельник», а інвестування – підприємством «Астра». Після розгляду справи в суді за клопотанням однієї зі сторін суддею була призначена експертиза, на вирішення якої були поставлені такі питання: «Визначити фактичну вартість будинку» та «На підставі наданих документів визначити, чи проводило підприємство «Астра» інвестування даного будинку і в яких розмірах?»

Запитання до кейсу:

1. Визначити вид призначеної експертизи та обґрунтувати свій вибір
2. За допомогою якого процесуального документа призначається експертиза за даних обставин? Що необхідно обов'язково зазначити в цьому документі? Скласти цей документ
3. Навести перелік документів, що мають бути використані експертом у якості доказової бази для проведення експертизи
4. Кому може бути доручено проведення даної експертизи?

3. Практичне завдання

Навести по два приклади кожного з підвидів судово-економічної експертизи, по два об'єкти та по два характерних питання, що ставляться судовим експертам у межах слідчого провадження та судового розгляду справ за напрямками судово-економічної експертизи:

- документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності
- документів про економічну діяльність підприємств й організацій
- документів фінансово-кредитних операцій

4. Показати знання основних термінів і понять з курсу «Експертиза та експертні дослідження»

- Чи погоджуєтесь Ви з визначенням терміну «економічна експертиза» авторства Морозової О.С., як «призначений судом аналіз, який проводиться експертом економістом, котрий має спеціальні знання з веденням бухгалтерського і податкового обліку, фінансово-кредитних операцій, фінансово господарської діяльності суб'єктів господарювання» [Сутність дефініції «економічна експертиза». *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 28-32]. Обґрунтуйте свою думку
- Продовжити фразу: «Комісійна експертиза призначається у випадках, коли...»

5. Тестові завдання:

1. Експертиза, під час проведення якої досліджуються ті самі об'єкти і вирішуються ті самі питання, що й при проведенні первинної експертизи – це:

- А) повторна експертиза
- Б) додаткова експертиза
- В) комплексна експертиза
- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

2. Судово-експертна діяльність здійснюється на принципах:

- А) законності дослідження
- Б) об'єктивності і повноти дослідження
- В) незалежності дослідження
- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

3. Типом гіпотетичних реалій розвитку судової експертизи з економічних питань, які включають бухгалтерські рішення є:

- А) гіпотеза здатності виявити шахрайство та гіпотеза суттєвості
- Б) гіпотеза бонусного контракту, гіпотеза анонімності, гіпотеза збереження стабільності
- В) гіпотеза прямого і пропорційного та гіпотеза прямого і оберненого
- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

4. Типом гіпотетичних реалій розвитку судової експертизи з економічних питань, які включають небухгалтерські фактори є:

- А) гіпотеза здатності виявити шахрайство та гіпотеза суттєвості
- Б) гіпотеза бонусного контракту, гіпотеза анонімності, гіпотеза збереження стабільності
- В) гіпотеза прямого і пропорційного та гіпотеза прямого і оберненого
- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

5. Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення судово-експертної діяльності на законодавчому рівні регламентується:

- А) статтею 8 Закону України «Про судову експертизу»
- Б) статтею 8 Кодексу України «Експертизу та експертну діяльність»
- В) статтею 8 Пакту про організацію судової експертизи та експертних досліджень
- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

6. Незалежність судового експерта з економічних питань забезпечується:

А) процесуальним порядком призначення судового експерта та можливістю призначення повторної судової експертизи

Б) створенням необхідних умов для діяльності судового експерта, його матеріальним і соціальним забезпеченням

В) присутністю учасників процесу в передбачених законом випадках під час проведення судової експертизи

- Г) всі запропоновані варіанти є вірними
- Д) вірний варіант відповіді не запропоновано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Вітер Д.В. Використання судової експертизи під час розслідування злочинів у сфері фінансування соціальних цільових програм : дис. ... д-ра філософії : 081 / Нац. наук. центр «Ін-т судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса». Харків, 2021. 282 с.
2. Гевлич Л.Л. Аудит та бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 164 с. URL: <https://salo.li/269cA56>
3. Говорова К.І. Теоретичні та загально-методичні положення судової економічної експертизи документів фінансово-кредитних операцій : дис. ... д-ра філософії : 081 / Нац. наук. центр «Ін-т судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса». Харків, 2021. 212 с.
4. Економічна експертиза: теорія, методологія та організація: моногр. за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Михайла Лучка. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 308 с. URL: <https://salo.li/944Ce41>
5. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 170 с. URL: <https://salo.li/eB227A2>
6. Іванков В.М. Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09, Житомир, 2024. 445 с. URL: <https://salo.li/616640D>
7. Кучеренко Т.Є, Уланчук В.С, Бечко В.П. Судово-бухгалтерська експертиза: Практикум для студентів освітнього рівня «магістр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Умань: ФОП «Масловатий», 2018. 116 с. URL: <https://salo.li/3f2dC4d>
8. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Судова експертиза : Навчальний посібник. К: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2023. 99 с. URL: <https://salo.li/7A409AB>
9. Озерна І.В., Пугаченко О.Б. Основи правових знань для економістів : навчальний посібник. К.: Алерта, 2024. 314 с.
10. Опорний конспект лекцій в таблицях та рисунках з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / укладачі О.В. Топоркова, Т.О. Євлаш, О.О. Говоруха. Х.: ХДУХТ, 2019. 108 с. URL: <https://salo.li/68D6255>
11. Сімакова-Єфремян Е.Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних

- судово-експертних досліджень : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 40 с. URL: <https://salo.li/80131Bb>
12. Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку : колективна монографія. Львів: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз, 2020. 406 с. URL: http://Indise.in.ua/sites/default/files/2020-07/Monografia_2020.pdf
 13. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. ; за заг. ред. О.Г. Рувіна. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с. URL: <https://salo.li/4137B08>
 14. Теорія та практика проведення судових експертиз за напрямками інженерних, економічних, товарознавчих видів досліджень та оціночної діяльності : Монографія ; За ред. проф. Хомутенко В.П., к.ю.н. Костіна О.Ю. Одеса, 2017. 274 с. URL: <https://salo.li/29dDA0d>
 15. Тертишник В.М., Варава В.В., Сачко О.В. Судова експертологія: курс лекцій для підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр»; За заг. ред. д.ю.н., професора В.М. Тертишника. Дніпро: ЛПА, 2021. 208 с. URL: <https://salo.li/0C4b56B>
 16. Ужва А.М. Судово-бухгалтерська експертиза: Навчальний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2019. 226 с.
 17. Шушко О.О. Забезпечення економічної безпеки національної економіки шляхом економічної експертизи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.03. Запоріжжя, 2019. 23 с.

Додаткові:

1. Аніщенко О.В. Класифікація судових економічних експертиз на сучасному етапі розвитку судової експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 476-483.
2. Бешуля І.В., Гевлич Л.Л. Судово-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник (для студентів спец. «Облік та аудит» усіх форм навчання) ; за заг. ред. Є.Є. Іоніна. Донецьк: ДонНУ, 2013. 144 с.
3. Богомолова О.С. Проблемні питання практики проведення судових економічних експертиз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5. С. 279-282
4. Вертепна К.О. Методичні підходи економічного дослідження які використовуються експертом-економістом під час дослідження, пов'язаних з розрахунком орендної плати. *Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку: колективна монографія*. Львів: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз, 2020. С. 100-104
5. Вітер Д.В. Судово-економічна експертиза у доведенні обставин, що підлягають

- обов'язковому доказуванню при розслідуванні злочинів у сфері фінансування соціальних цільових програм. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. Вип. 20. С. 401-412.
6. Вітер Д.В. До питання оцінки висновку експерта під час розслідування злочинів у сфері фінансування соціальних цільових програм. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 1 (26). С. 208-212.
 7. Гавриш Г.О. Формування ринку послуг економічної експертизи в Україні, дис. канд. екон. наук: 08.00.03, м. Кривий Ріг, 2014.
 8. Горлачук О.А. Актуальні аспекти розвитку судової економічної експертизи. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф.-полілогу*. Х.: Право, 2021. С. 137-138
 9. Горлачук О.А. Проведення судових економічних експертиз, пов'язаних із доведенням суб'єктів господарювання до банкрутства. *Інноваційна економіка*. 2019. Вип. 7-8. С. 139-144
 10. Гула Л., Михалюк О. Характеристика судово-бухгалтерської експертизи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2018. № 894. випуск 18. С. 120-123.
 11. Гуцаленко Л.В., Михальчишина Л.Г., Сидорчук В.М., Пентюк І.К. Судово-бухгалтерська експертиза. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 352 с.
 12. Дерій В.А., Дема Д.І. Економічна експертиза діяльності підприємств. *Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання*. 2017. Вип. 11. С. 508-514.
 13. Дікань Л.В., Понікаров В.Д., Кожушко О.В. Судово-економічна експертиза: навчальний посібник. Х.: Вид ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 432 с.
 14. Долбнєва Д.В. Шляхи трансформації системи боротьби з економічними злочинами в Україні з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу. *ScienceRise*. 2019. № 2-3. С. 21-27
 15. Євдокіменко С.В. Судово-економічна експертиза: теоретико-методологічні засади і практика реалізації. Автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 44 с.
 16. Іванков В.М. Принципи судової економічної експертизи як теоретичне підґрунтя її проведення. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2022. № 26. С. 138-153
 17. Іванков В.М. Генезис судової економічної експертизи. *Науковий вісник Львівської академії*. Серія: Економіка, менеджмент та право. 2022. № 7. С. 13-21.
 18. Іванков В.М. Критерії якості судової економічної експертизи. *Причорноморські*

- економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 201-207.
19. Іванков В.М. Моделювання судово-економічного експертного дослідження. *Економічний простір*. 2023. Вип. 186. С. 107-113.
 20. Іванков В.М. Проблемні питання розвитку судово-економічної експертизи. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2023. № 1 (07). С. 15-22.
 21. Іванков В.М. Фінансові результати бюджетної установи як предмет судової економічної експертизи. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. № 2 (55). С. 34-43.
 22. Іванков В.М. Публічні кошти як об'єкт судово-економічної експертизи. *Облік і фінанси*. 2023. № 2 (100). С. 54-67.
 23. Іванков В.М. Експертне дослідження протиправних дій з дебіторською заборгованістю бюджетної установи. *Інноваційна економіка*. 2023. № 2. С. 125-134.
 24. Іванков В.М. Модифікація інструментів судової економічної експертизи фінансового шахрайства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-75>
 25. Іванков В.М. Вплив судово-економічної експертизи на зміну парадигми аудиту оцінки шахрайства. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 7. С. 58-63.
 26. Іванков В.М. Еволюція предмету судової економічної експертизи. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. Вип. 3 (92) С. 148-155
 27. Іванков В.М. Аналіз великих баз даних у судово-економічній експертизі. *Сталий розвиток економіки*. 2023. Вип. 1 (46) С. 50-56.17.
 28. Іванков В.М. Класифікаційна когерентність поняття «збитки». *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 3. С. 48-52.
 29. Іванков В.М. Кваліфікаційні характеристики судово-економічного експерта. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4 (84). С. 150-156.
 30. Іванков В.М. Імперативи судово-економічної експертизи збитків внаслідок збройної агресії рф. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 84. С. 158-166.
 31. Іванков В.М. Інтегрування інформаційних технологій та судово-економічної експертизи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 9 (09). С. 105-111.
 32. Іванков В.М. Судово-економічна експертиза розрахунків за заробітною платою в бюджетних установах. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. № 3. С. 119-128.
 33. Ключев О.М. До питання міжнародного співробітництва в галузі судової

- експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 154-162
34. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Судова бухгалтерія» для здобувачів вищої освіти / Укладачі: Коваленко А.В., Фурса В.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 45 с.
35. Косован В.С. Доцільність включення або невключення до вартості об'єкта нерухомого майна суми ПДВ в рамках порівняльного методичного підходу. *Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку : колективна монографія*. Львів: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз. Л., 2020. С. 79-82
36. Кулик Р.Р. Суть і об'єктивна необхідність виникнення експертизи. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28, № 4. С. 95-99.
37. Лисак О.П. Судово-економічна експертиза: роль, значення та основні аспекти організації. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*. Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2019. Ч. 3. С. 42-50.
38. Лисенко В., Комишнюк Ю. Особливості проведення судово-економічної експертизи у ході розслідування злочинів, вчинених суб'єктами господарювання з ознаками фіктивності. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2019. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2019_3_12
39. Литвин З.Б. Економічна експертиза як функція попередження економічних злочинів. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 6 (2). С. 118-122
40. Литвин З.Б. Економічна експертиза як пріоритетна форма фінансового контролю на підприємствах. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 36 (2). С. 123-127
41. Мартинова Л.В., Якіміва В.С. Теоретичні аспекти визначення змісту судової економічної експертизи. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 2. С. 6-9
42. Мащенко О., Шушко О. Забезпечення економічної безпеки національної економіки шляхом проведення економічних експертиз. *Економіка та суспільство*. 2023. (49). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-71>
43. Міщенко Т.М. Умови та особливості проведення судово-економічної експертизи у справах про доведення до банкрутства. *Економіка та суспільство*, 2021. № 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-6>
44. Міщенко Т.М. Теоретико-організаційні засади судово-економічної експертизи

- контрольованих операцій. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 20. С. 292-299.
45. Моргунова Т.І. Сучасні особливості проведення судово-бухгалтерської експертизи. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 2 (2). С. 17-21
46. Мулик Т.О., Мулик Я.І. Теоретичні основи судово-економічної експертизи: аналіз наукових поглядів. *Економічний простір*. 2021. № 165. С. 131-139.
47. Мулик Я.І. Організація підготовки та атестації судових експертів: основні вимоги та обмеження. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.105
48. Мулик Я. Нормативно-правове забезпечення економічної експертизи: стан та вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-9>
49. Олійничук О., Купер М. Міжнародний досвід використання економічної експертизи у фінансових розслідуваннях. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 3. С. 59-75
50. Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л.М. Головченко, А.І. Лозовий, Е.Б. Сімакова-Єфремян та ін. Х. : Право, 2016. 928 с.
51. Пакет візуального супроводження із дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів денної та заочної форм навчання / укладачі Н.С. Акімова, О.В. Топоркова, Т.О. Євлаш, О.О. Нестеренко, І.С. Коробкіна. Х: ХДУХТ, 2017. 78 с.
52. Панасюк В.М., Піскар Г.Є. Тлумачення сутності поняття «економічна експертиза». *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 23 груд. 2020 р.]* / редкол.: Slawomir Bartosiewicz, Drager Henning, Zbigniew Korzeb [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 96-98
53. Перезовова І.В. Теоретичні та організаційні засади економічної експертизи в управлінні підприємствами: дис. д-ра екон. наук: 08.00.04, Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ, 2014. 466 с.
54. Пілюков Ю., Шрамко О. Судова експертиза як форма використання спеціальних знань при розслідуванні корупційних злочинів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Випуск 4 (16). С. 139-143.
55. Пілюков Ю.О. Процесуальні вимоги до висновку експерта у кримінальному

- провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. № 3. С. 99-102.
56. Проблеми та перспективи розвитку судової експертизи та криміналістики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 16 жовтня 2020 року) / відп. ред. А.І. Черемнова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 700 с.
57. Пугаченко О., Пильникова Я., Черниш Л. Ретроспективний огляд результатів дисертаційних досліджень, які присвячено судово-економічній експертизі. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : Збірник матеріалів засідання № 1 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції*, 24 вересня 2021 року. С. 340-343.
58. Пугаченко О., Ткаченко О., Бандурко Д. Особливості призначення та проведення судових експертиз з економічних питань. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : Збірник матеріалів засідання № 1 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції*, 24 вересня 2021 року. С. 293-298
59. Пугаченко О.Б. Вимоги процесуального законодавства в частині участі експерта при проведенні судової експертизи з економічних питань. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. 2013. Вип. 24. С. 340-348
60. Пугаченко О.Б. Законодавче визначення основних завдань судово-економічної експертизи. *Актуальні питання права та соціально-економічних відносин: Збірник наукових статей*. 2021. С. 87-94.
61. Пугаченко О.Б. Законодавчі зміни порядку призначення і проведення судових експертиз з економічних питань. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 17 грудня 2021 р.* Кропивницький: ЦНТУ, 2021. С. 249-252
62. Пугаченко О.Б. Порядок призначення судово-економічної експертизи. *Матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (заочної) «Сучасні проблеми економічної теорії, маркетингу та моделювання соціально-економічних систем»*. 28-29 квіт. 2017 р. Кропивницький: «Ексклюзив-Систем», 2017. С. 102-104
63. Пугаченко О.Б. Порядок проведення судових експертиз з питань оподаткування. *Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Здоров'я та суспільство»*, 5 лист. 2020 р. Кропивницький, 2020. С. 197-205
64. Пугаченко О.Б. Права експерта у судовій експертизі з економічних питань.

- Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання права та соціально-економічних відносин», 8 лист. 2018 р. Кропивницький, 2018. С. 41-47*
65. Пугаченко О.Б. Проведення експертизи під час здійснення податкового контролю контролюючими органами. *Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання сучасної економіки». 22 груд. 2017 р. Частина 2. Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2017. С. 52-53*
66. Пугаченко О.Б. Процесуальні вимоги призначення та проведення економічних експертиз *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2014. вип. 26. С. 207-215*
67. Пугаченко О.Б., Бандурко Д.В. Обов'язки та відповідальність судових експертів з економічних питань. *Актуальні питання права та соціально-економічних відносин: Збірник наукових статей. 2021. С. 130-136.*
68. Пугаченко О.Б., Косенко С.С., Бабій М.В. Організація проведення судових експертиз та експертних досліджень з економічних питань. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2021. № 6 (39). С. 115-130*
69. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Інформаційне забезпечення експертних досліджень та податкових перевірок порядку нарахування й сплати податків і зборів. *Економіка та суспільство. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-72>*
70. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Права та обов'язки експертів з економічних питань у профільному і процесуальному законодавстві. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2023. № 9 (42). С. 20-32.*
71. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Законодавче регулювання орієнтовного переліку вирішуваних питань судово-економічною експертизою документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності. *Modern engineering and innovative technologies. Issue № 19. Part 2. February 2022. Sergeieva&Co, Karlsruhe, Germany. С.42-50*
72. Рева Т.М. Електронні документи як об'єкт судової економічної експертизи. *Криміналістичний вісник. 2019. № 2. С. 53-59.*
73. Рева Т.М. Особливості проведення судово-економічної експертизи по результатам аудиторського звіту, акту ревізії. *Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку : колективна монографія. Львів: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз. Л., 2020. С. 153-158.*
74. Романів С.Р., Будник Л.А., Саченко С.І. Судово-економічна експертиза в Україні: її економічна суть та кадрове забезпечення. *Інфраструктура ринку. 2018. № 23. С. 343-350.*

75. Саченко С.І., Гаріян С.В. Основні особливості надання послуг з економічної експертизи. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 23 груд. 2020 р.]* / редкол.: Sławomir Bartosiewicz, Dräger Henning, Zbigniew Korzeb [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 107-109.
76. Саченко С.І., Черешнюк О.М. Економічна експертиза взаємовідносин підприємства з споживачами. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 2. С. 159-163.
77. Свінцицький А.В., Падалка А.М. Поняття та значення судових експертиз у розкритті й розслідуванні організованої злочинної діяльності у сфері оподаткування. *Інформація і право*. 2020. № 3 (34). С. 96-103
78. Сімакова-Єфремян Е.Б. До питання про взаємозалежність європейських інтеграційних процесів і тенденцій інтеграції спеціальних знань в Україні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2017. Вип. 17. С. 152-158
79. Стельмах Н.Є. Бухгалтерська експертиза сільськогосподарської діяльності: судово-процесуальний аспект. дис. канд. екон. наук: 08.00.09, Нац. акад. аграр. наук України, ННЦ «Ін-т аграрної економіки». К., 2016. 229 с.
80. Стельмах Н. Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи в сільському господарстві: стан та перспективи. *Економічний дискурс*. 2021. Випуск 3-4. С. 57-63.
81. Тимкович П.В. Проведення економічних експертиз з питань відображення підприємствами в бухгалтерському обліку майна, що знаходиться в зоні бойових дій чи на тимчасово окупованій території України. *Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку: колективна монографія*. Львів: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз. Л., 2020. С. 192-197.
82. Тимкович П.В., Маланчак В.Є. Методологія проведення економічних експертиз з питань документального підтвердження нестач чи лишків основних засобів та запасів. *Матеріали круглого столу «Судова експертиза: сучасність та майбутнє»*. 25 січ. 2018 р. Л.: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, 2019. С. 129-131.
83. Токарева К.В. Актуальні питання механізму проведення судової економічної експертизи в сучасних умовах. *Криміналістичний вісник*. 2018. № 2. С. 92-98
84. Угровецький О.П., Свідерський О.О. Напрямки формування сучасного теоретичного підґрунтя судово-експертної діяльності в Україні. *Матеріали круглого столу «Судова експертиза: сучасність та майбутнє»*. 25 січ. 2018 р. Л.: Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції

- України, 2019. С. 132-135.
85. Федчишина В.В. Спеціальні економічні знання у правових системах Європи, Австралії та США. *Науковий огляд*. 2018. № 3 (46). С. 124-143
 86. Фоміна О.В., Шушакова І.К. Судова економічна експертиза з питань трансфертного ціноутворення. *Економіка України*. 2021. № 10 (719). С. 52-66
 87. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Документальне забезпечення податкових перевірок та експертних досліджень за загальнодержавними податками. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-17>
 88. Хомутенко О.В. Судова економічна експертиза як регіональний інструмент підтримки управлінських рішень. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. № 20. С. 415-423
 89. Хомутенко О.В. Судова економічна експертиза як інструмент формування принципів забезпечення позитивних ефектів в економіці. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. №. 15. С. 306-312
 90. Хомутенко В.П., Мотигін Д.В. Актуалізація судово-економічних експертиз в умовах тіньової економіки. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 6. С. 21-25
 91. Шрамко О. Можливості судово-економічних експертиз при розслідуванні окремих корупційних злочинів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Випуск 1 (17). С. 162-165.
 92. Юодкайте-Гранскієне Г. Порівняльний огляд діяльності органів судової експертизи в державах-членах ЄС: 2-й звіт по місії Європейської комісії / ENPI «Підтримка реформ у сфері юстиції України». 55 с.
 93. Юодкайте-Гранскієне Г., Фролов М. Порівняльна характеристика законопроектів про судово-експертну діяльність. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2022. Випуск 1 (26). С. 24-51.
 94. Akimova O., Ivankov V., Nykyforak I., Andrushko R., & Rak R. (2023). Application of economic and mathematical modelling to detect and prevent fraud in financial statements. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. № 6 (53). P. 217-232.
 95. Brigitte W. Muehlmann, Priscilla Burnaby, Martha Howe (2012). The Use of Forensic Accounting Experts in Tax Cases as Identified in Court Opinions. *Journal of Forensic & Investigative Accounting*. Vol. 4, Issue 2. URL: http://web.nacva.com/JFIA/Issues/JFIA-2012-2_1.pdf
 96. Ivankov V. (2023). Determinants of Audit and Forensic Economic Examination in the System of Financial Control of Local Budgets. *Economics of Systems development*. Vol.

5. Is. 2. P. 43-48.
97. Kliuiev O.M. (2019). Improvement Of Forensic Support For Justice: Theoretical, Legal And Organizational Aspects. *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*. June 2019. № 19 (1). P. 102-117
98. Larikova T., Ivankov V., Novichenko L. (2023). Implementation of blockchain technology in the system of accounting and analytical support for the public sector. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. № 5 (13 (125)). P. 77-87
99. Made Laut Mertha Jaya, I. Made Narsa (2021). The Importance of Forensic Tax and Accounting Knowledge to Prevent Fraud in New Normal Era. *Journal of Hunan University. Natural Sciences*. Vol.48. № 2. P. 101-109.
100. Mulyk Ya. (2020). Economic expertise in Ukraine: theoretical and practical aspects. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe*. № 2 (54). P. 27-38.
101. Puhachenko O. (2017) The Procedure for Performing Economic Evaluation in Ukraine. *The Third Scientific and Practical Conference dedicated to International Day of Seafarers "Modern marine technologies, problems of socio-economic development and solutions"*, Batumi, Georgia 24-25 June 2017. P. 15-16
102. Puhachenko O. (2017) The Procedure for Performing Economic Evaluation in Ukraine. *Innovative Economics and Management (Special Edition 2)*. 2017. Volume IV. P. 166-174
103. Sivchuk I.P. (2020) Utilization Of Specialized Knowledge In The Solution of Economic Disputes (Conflicts). Судова експертиза: проблеми сьогодення та перспективи розвитку: колективна монографія / Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз. Л., 2020. С. 9-13.

**Законодавчі та нормативні документи,
міжнародні стандарти:**

1. Господарський процесуальний кодекс : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Деякі питання надання платних послуг науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції : Постанова КМУ від 27.07.2011 р. № 804 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/804-2011-%D0%BF#Text>
3. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/index>
4. Кримінальний процесуальний кодекс : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI

- (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/index>
5. Положення про Координаційну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України : Постанова КМУ від 16.11.1994 р. № 778 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/778-94-%D0%BF#Text>
 6. Про затвердження Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах : Наказ М-ва юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11#Text>
 7. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>
 8. Про затвердження інформаційної та технологічної карток адміністративної послуги присвоєння кваліфікації судового експерта : Наказ М-ва юстиції України від 29.03.2013 р. № 589/5 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0589323-13#Text>
 9. Про затвердження переліків рекомендованої науково-технічної та довідкової літератури, що використовується під час проведення судових експертиз : Наказ М-ва юстиції України від 30.07.2010 р. № 1722/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1722323-10#Text>
 10. Про затвердження Положення про науково-консультативну та методичну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України : Наказ М-ва юстиції України від 27.03.2012 р. № 470/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0460-12#Text>
 11. Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : Наказ М-ва юстиції України від 03.03.2015 р. № 301/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>
 12. Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз : Постанова КМУ від 02.07.2008 р. № 595 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>
 13. Про затвердження Порядку ведення державного Реєстру атестованих судових експертів : Наказ М-ва юстиції України від 29.03.2012 р. № 492/5 (із змінами і

- доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>
14. Про затвердження Порядку ведення Реєстру методик проведення судових експертиз : Наказ М-ва юстиції України від 02.10.2008 р. № 1666/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08#Text>
15. Про затвердження Порядку присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : Наказ М-ва юстиції України від 30.12.2011 р. № 3660/5 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>
16. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
17. Цивільний процесуальний кодекс : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <http://sts.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>
8. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua>
9. Офіційний сайт Національного банку України. <http://www.bank.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
11. Офіційний сайт у частині розділу «СУДОВІ ЕКСПЕРТИЗИ» Міністерства юстиції України – URL: https://minjust.gov.ua/legal_expertise
12. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://minjust.gov.ua/>
13. Європейська комісія з питань ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕЈ) [European Commission on the Efficiency of Justice of the Council of Europe]. URL: <https://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobotnitstvo/spivrobotnitstvo-z-radou-evropi-ta->

- evropeyskim-souzom/ewropiejska-komisiia-z-pitani-efiektiwnosti-prawosuddia-radi-ewropi-serej/
14. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства [European and international standards in the field of justice]. Basic Principles on the Independence of the Judiciary. United Nations Human Rights. Office of the High Commissioner. URL: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>
 15. Офіційний сайт Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності. URL: <http://www.intelect.org.ua/>
 16. Офіційний сайт Кропивницького відділення Київського Науково-дослідного інституту судових експертиз. URL: <http://www.kndise.gov.ua/filials/>
 17. Науково-дослідні установи судових експертиз. URL: https://minjust.gov.ua/section_8
 18. Графіки проведення планових перевірок діяльності судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ URL: <https://minjust.gov.ua/m/grafiki-provedennya-planovih-perevirok-diyalnosti-sudovih-ekspertiv-yaki-ne-e-pratsivnikami-derjavnih-spetsializovanih-ustanov>
 19. Інформація щодо судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ. URL: https://minjust.gov.ua/legal_expertise
 20. Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: <https://rmpse.minjust.gov.ua/>
 21. Реєстр атестованих судових експертів. URL: <https://rase.minjust.gov.ua/>
 22. Судово-економічна експертиза. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/education-materials/sudovo-ekonom%D1%96chna-ekspertiza.pdf>